

Бородино

Михайло Лермонтов

Михайло Юрійович Лермонтов
Бородино

— Скажіть-но, дядьку, чи не даром
Москву, що спалена пожаром,
Французам віддано?
Були ж бо сутички криваві!
І недаремно лине слава
Та пам'ятає вся держава
Бій під Бородино!

— Були в наш час свої герої —
Не порівняти із тобою:
Богатирі — не ви!
Недобра випала їм доля,
Бо мало хто вернувся з поля...
Не будь на те Господня воля,
Не віддали б Москви!..

Ми довго мовчки відступали.
Було нам прикро, бою ждали.
Бурчали вояки:
"Ми що ж, на зимові квартири?
Не сміють, мабуть, командири
Чужі спанახати мундири
Об наші об штики?"

І от знайшли велике поле —
Є розгулятись де на волі!
І там звели редут.
Але були наготові!
Ледь заблищало вранці знову
Й осяяло лісні покрови —
А вже й французи тут.

Я зарядив гармату туго
Й гадаю: почастую друга!

Ось, брате! На, мусью!
Ласкаво просимо до бою,
А ми вже рушимо стіною,
Постоїмо ми головою
За землю за свою!

Два дні стріляли ми з-за шанців.
Що користі з такого танцю?
День третій ждали ми.
Повсюди чулися розмови:
"Пора картечі дати слово!"
Й от грізне поле битви знову
Накрили крила тьми.

Я при гарматі ліг спочити,
І чулось аж до передсвіту,
Як десь радів француз.
Та наш мовчав бівак відкритий:
Хто ківер чистив, весь побитий,
Хто штик точив, при цім сердито
Бурчав, кусав свій вус.

Ще денне не зійшло світило,
А все навколо зашуміло,
За строем блиснув стрій...
Полковник наш був справжнім хватом:
Слуга царю та Бог солдатам...
Жаль, тяжко вражений булатом
Спить у землі сирій.

Й гукнув він, ведучи бровами:
"Чи, хлопці, не Москва за нами?
Помрім же в битві цій,
Як наші браття помирали!"
І ми померти обіцяли,
І клятву ту страшну тримали
Ми в Бородинський бій.

Що був за день! Крізь дим та порох
На нас, мов хмари, рушив ворог,
І все на наш редут.

Улани з різними значками,
Драгуни з кінськими хвостами —
Всі промайнули перед нами,
Всі побували тут!

Таких боїв нема вже нині!..
Літали прапори, мов тіні,
Вогонь і дим навкіл,
Лунав булат, картеч свистіла,
Штиком колоти вже несила,
Й лет ядер зупиняла ціла
Гора кривавих тіл.

В той день зазнав француз чимало,
Що означа наш бій удалий,
Бій рукопашний!.. Там
Земля двигтіла, в січі лютій
Перемішались коні й люди,
Й гарматних залпів грім усюди
Суцільним став виттям...

Смеркало. Кожен був готовий
До бою стати зранку знову
Та битись, поки б зміг...
Та затріщали барабани —
І відступили бусурмани.
Й ми рахувати стали рани
Й товаришів своїх...

Були в наш час свої герої —
Відважні та міцні собою:
Богатирі — не ви.
Недобра випала їм доля,
Бо мало хто вернувся з поля.
Коли б на те не Божа воля,
Не віддали б Москви!"

Поетичний переклад: Василь Чумак